

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luca-
fêrul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16.—, pe $\frac{1}{2}$ an K 8.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 1 August 1903.

Nr. 31.

Agitațiuni contra băncilor noastre.

În timpul din urmă, și mai cu seamă dela alegerea deputatului național Dr. Aurel Vlad incoace, băncile noastre, și în special primul nostru institut financiar, a început a forma din nou obiectul de preocupare a pressei șoviniste maghiare din țeară. După obiceiul din trecut presa aceasta, lipsită de orice scrupul când este vorba de vre-o instituțiune nemaghiară, caută toate mijloacele pentru a discredita băncile românesci în fața publicului maghiar, prezentându-le ca tot atâtea cuiburi de agitațiune contra patriei și a hegemoniei maghiare și drept instituțiuni create de dreptul pentru ruina economică a elementului maghiar. Se atribuie băncilor noastre, cu o consecuență deamnă de o cauză mai bună, tendințe, ce nici când nu le-au avut și se răspândesc asupra lor în publicul neorientat cele mai sfruntate minciuni, numai și numai pentru a abate dela ele clientela maghiară, după care dealtecum băncile românesci, precum se scie, nu umblă și n'au umblat nici odată, și care dacă totuși preferă ași acoperi trebuințele de credit la „bănci valache”, o face aceasta, fiind-că s'a convins în nenumărate casuri, că aci întimpină mai multă bunăvoință și aci este mai puțin exploatată, decât chiar la institutele în favorul cărora se trage clopotul într'o dungă contra băncilor românesci.

Pentru-ca cetitorii nostri să vadă cu câtă răutate se scrie despre băncile noastre și cât de mult întunecă și diformează șovinismul infierbentat adevărata stare a lucrurilor, iată un specimen din „Magyar Világ” din B.-Pesta. Sub titlul „*Oláh pénz*” („Bani valachi”), chiarul acesta după-ce atrage atențiunea publicului maghiar asupra muncei de sobol, ce ar săvârși-o băncile naționalităților pe terenul economic, în timp ce maghiarii se ocupă exclusiv numai cu chestiile politice dela ordinea țilei, continuă cum urmează:

„Să luăm numai Ardealul. Acolo se află 39 de casse de păstrare de ale naționalităților. Toate românesci și săsesci.

Bani i-au trebuit micului econom maghiar totdeauna și i-au dat. Banca maghiară încă dă bani, dar nu atâția ca o bancă de a naționalităților. Pe când banca hipotecară maghiară dă împrumut până la $\frac{2}{3}$ a ipotecei, pe atunci „Albina” dă până la $\frac{3}{4}$ a valorii, ba dacă rezultatul este sigur, dă împrumut până la valoarea întregă a ipotecei. Debitorul plătește pentru împrumut 5% nominal, și când vrea să ridice banii se bucură, iubilează chiar, cât de ieftin capătă împrumutul.

Dar se trezesce curând, bietul de el, atunci când ridică banii.

Căci „Albina” nu bani îi dă, celui-ce se adresează la ea, ci hârtii, scrisuri fonciare. Iar scrisul fonciar este o hârtie curioasă; este tipărit pe el, că valorează fl. 100.— și totuși nu capeți pentru el mai mult decât fl. 94.—. La fie-care fl. 100.— datorașul perde fl. 6.—, la fl. 1,000.— fl. 60.— și la fl. 10,000.— deja fl. 600.—. Mai plătește el și alt-ceva. „Albina” nu stă de vorbă cu nimeni deadreptul, ea are agenți. Agentul mijlocesce împrumutul și primesce pentru aceasta 2—3%. Dar „Albina” nu are încredere nici în agent, ci trimite la fața locului pe funcționarii sei proprii, și nici nu unul, ci doi prețitori, un funcționar superior și un scriitor, spre a prețui și măsura pământul și a cerceta cam în cât timp va pute pune „Albina” mâna pe pământul respectiv. Plătește datorașul și spesele acestea și după ce s'a făcut și aceasta și s'a intabulat datoria, mai subscie pe deasupra și o cambie. Când apoi își face socoteală, să vadă cât a cerut și cât a primit, ajunge la tristul rezultat, că interesele nu sunt 5% ci 15%.

Politică curată, politică sigură. Proprietatea fonciară nu aduce astăzi nici 8%, de unde va fi deci economul în stare să plătească 15%? Timpul trece, după iarnă vine primăvara, după primăvară vara; economul nu plătește fiind-că n'are de unde; vine scri-soarea cu sigil, despre cambia improcesuată și de multe ori deja la rata primă recolta o ia „Albina”.

Și așa merge aceasta mai departe. „Albina” cumpără pământul și ajunge stăpână, stăpână infricoșată, căci a ei este pământul și ai ei și banii.

Politică „Albinei” este chestiunea sēcuiască. De aceea ne bucurăm de salutara acțiune inaugurată de banca

„Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja“, pentru a scoate din ghiarele băncilor valache și săsesci pe proprietarii săcui încărcăți cu datorii.

In loc de bani valachi, bani maghiari“.

Câte aserțiuni, atâtea minciuni!

Este știut și recunoscut, că tocmai băncile românești și săsesci sunt acelea, cari proced mult mai scrupulos la acordarea împrumuturilor ipotecare, decât d. ex. băncile maghiare, căci scopul lor nu este atât a face cu tot prețul afaceri bune și multe, ci mai cu seamă ași plasa capitalurile disponibile cât mai sigur. In special „Albina“ a cerut până de curând acoperire triplă pentru împrumuturile sale ipotecare și numai în timpul mai nou acoardă la realități de câmp împrumuturi până la $\frac{1}{2}$ a valorii ipotecelor. Aserțiunea, că ar acorda în anumite cazuri împrumuturi până la întreaga valoare a ipoteci, este o absurditate.

Împrumuturile ipotecare ale „Albinei“, ce este drept, se dau în scrisuri fonciare, dar cursul acelora este fixat moderat, cu 98—, va să zică debitorii primesc de fie-care K 100— K 98— și nu numai K 94— precum se susține în mod tendențios în articolul ce ne preocupă. Cu K 94— și K 96— își calculează scrisurile fonciare, pre cât scim noi, unele bănci budapestane, cari pentru interesele mai scădute cu cari acoardă împrumuturile lor, caută rebonificare în diferența de 4—6% ce o incassează ca diferență de curs.

Alt neadevăr sfruntat este, că „Albina“ acoardă împrumuturile sale numai prin intervențiunea agenților sei, cari primesc separat o provisiune de 2—3%, ba că se esmit chiar mai mulți funcționari pe spesele petenților pentru a prețui realitățile oferite drept ipotecă. Adevărat este, că cereri de împrumuturi ipotecare poate înainta la „Albina“ fie-cine, ba „Albina“ trimite chiar gratuit și franco la adresa petenților toate tipăriturile de lipsă pentru cerere, care dacă este instruată în ordine și ipoteca oferită garantează împrumutul cerut, conform regulamentului, se resoalvă direct la petent. Intervențiunea bărbaților de încredere ai „Albinei“ este numai facultativă și pentru lucrările lor acești bărbați de încredere primesc taxe anumite, fixate destul de moderat din partea direcțiunii. Se exmit, ce este drept, la împrumuturi mai considerabile și cu invoirea prealabilă a petenților, câte odată și organe speciale din partea institutului pentru a constata valoarea realităților oferite drept ipotecă, dar lucrul acesta îl face și trebuie să-l facă ori-ce institut solid, care nu voiesce să-și plaseze capitalurile în mod ușuratic și cu risic.

In fine este o calumnie tendențioasă, că „Albina“ ar asupri pe debitorii săi și ar căuta să-i aducă la sapă de lemn, căci toți cei-ce au avut vre-odată legături de afaceri cu institutul acesta, vor pute documenta tocmai contrarul, că „Albina“ este deosebit de îngăduitoare și culantă față de clientela sa, fără deosebire dacă aceea este românească ori de altă naționalitate, de o culanță, care câte-odată i-a cauzat chiar perderi.

Nu chestiunea săcuiască este politica „Albinei“, ci politica ei este, cea circumscrisă în § 1 al statutelor

sale: „a procura locuitorilor țării, mai ales poporului țeran agricol, capitalurile și creditele necesare și a deștepta spiritul de economie“, lucruri cari caută a-le promova din toate puterile sale, pe căi cinstite și fără gânduri rezervate.

C. Popp.

Controlul permanent la institutele de bani.

Chestiunea controlului permanent la institutele de bani, tractată în Revista noastră în mai mulți numeri, continuă a ocupa presa de specialitate din țeară. Astfel „Magyar Pénzügy“ în numărul său ultim publică asupra acestei teme următorii doi articoli, pe cari îi reproducem în întregime, mai cu seamă că în unul din ei se recunoaște Revistei noastre chiar meritul de a fi pus și ținut chestiunea aceasta de importanță la ordinea zilei.

Iata articolii din chestiune:

I.

„Magyar Pénzügy“ în numărul său dela 29 Iulie a. c. reproduce articolul dlui Dr. Nicolae Vecerdea publicat în Nr. 27 al „Rev. Econ.“, în care reflectează la articolul dlui Constantin Popp, publicat în Nr. 16 al „Rev. Econ.“, și la articolul subscrisului, apărut în Nr. 23 al lui „Magyar Pénzügy“. Procurându-mi Nrul 26 al „Rev. Econ.“ am aflat în articolul drului N. Vecerdea nisece observări și deducțiuni, cari — de sigur din anumite considerațiuni — n'au fost reproduse de „M. Pénzügy“, dar la cari mă simt dator a reflecta.

Dr. Vecerdea zice, că din articolul meu se poate deduce, că directorul executiv dela banca unde mă aflu eu, este cel puțin un al doilea Schladerer. Aserțiunea aceasta tradează o fantasmă foarte vie. Așadară numai acela poate cugeta așa ca mine asupra controlului la bănci, care lucră cu un om de seama lui Schladerer? Dar mulțimea de abuzuri și delapidări din ultimul deceniu, apoi pertractările ce le-au urmat la tribunale, părerile specialiștilor, articolii de ziare, sentințele judecătorești aduse și în fine deponentii aduși la sapă de lemn să nu fie în stare a convinge pe omul gânditor, că numai controlul permanent este singurul leac, care dacă și nu este chemat a vindeca total boalele acestea, dar are cel puțin menirea să reducă numărul lor? Trebuie cineva să le vadă toate acestea de aproape sau să le experieze, ca să ajungă la convingerea aceasta? Nu, la aceasta afirmațiune articolul meu n'a îndreptățit pe nimenea.

Dr. Vecerdea susține mai departe, că „părerile mele individuale“ accentuate în articolul meu, nu sunt realizabile între marginile legii comerciale, și că posibilitatea de a le realiza depinde de revisuirea legii comerciale, respective de completarea acesteia. Aceasta o trag la îndoială. Anume legea comercială nu croiesce margini acelor denumiri și alegeri, pe cari le poate îndeplini adunarea generală sau direcțiunea; ba §. 193 citat și de Dr. Vecerdea însuși, conde de-adreptul ca conducerea societății să se poată încredința și altor plenipotențiați sau și funcționari ai societății. Nu zice legea nici aceea, că aceasta formează dreptul exclusiv al direcțiunii. E evident, că adunarea generală are dreptul, ca afară de direcțiune și comitetul de supraveghiere, să aleagă și alte organe, și să le croiască un așa cerc de activitate, cum îl permit statutele între marginile legii. Pe președintele direcțiunii și pe directorul executiv în multe locuri îi alege adunarea generală; multe institute afară de direcțiune și comi-

tetul de supraveghiere mai au un așa numit „Consiliu“, și cu toate că legea comercială pe acesta nu-l cunoaște, totuși nu-i trece nici unui tribunal comercial prin minte. ca referitor la dispozițiunile acestora ale statulelor să denege înregistrarea. Legea comercială dispune numai ca direcțiunea și comitetul de supraveghiere să se aleagă din partea adunării generale; din aceasta însă nu se poate deduce că adunarea generală nu poate alege și alte organe. Nici aceea nu se poate deduce din §§-ii cari normează agendele comitetului de supraveghiere, că statutele n'ar pute încredința agendele organelor de control încă și altor organe.

Iar dacă statutele admit instituirea unui controlor permanent sau a unei secțiuni de control permanent, ce este mai ușor, decât a investi persoana încredințată cu agendele acestea, cu un cerc de competență cât se poate de extins. De sine înțeles că activitatea organului-controlor nu poate avea decât caracter informativ. Neglijența funcționarilor ar raporta-o directorului, a directorului direcțiunii și numai atunci ar înainta cauza la adunarea generală, dacă forurile intermediare n'ar rezolvî cauza sau ar rezolvî-o într'un mod neindestulitor.

Cred, că prin cele expuse mi-a succes a clarifica pe deplin, că postul de controlor sau secțiunea de control se poate organiza atât între marginile legii comerciale cât și a autonomiei institutelor noastre, și nu avem nevoie să așteptăm revisuirea legii comerciale sau plane să o inițăm noi, și nici motiv de a teme autonomia institutelor noastre de bani nu avem de loc.

Hirsch M.

II.

Tractarea intensivă a chestiunii controlului permanent merită nu numai cerneala și vâpseala de tipar, ci și susținerea ei la ordinea zilei. Laudă li-se cuvine deci specialiștilor dela băncile românești că se ocupă neconștient cu controlul permanent și au ajuns pe tema aceasta chiar și în nițică polemie unii cu alții. Nu este nici o pagubă, din contra câștig; nici când ideile de reformă de o însemnătate mai mare n'au trecut în praxă fără discuțiuni mai mult sau mai puțin violente.

Spiritul conservativ, în mare parte corect, al institutelor noastre de bani, e destul de bine cunoscut, și spiritul acesta se manifestează față de toate ideile de reformă. Directori, secretari, șefi de secțiuni, prim-contabili și în general toți funcționarii superiori ai institutelor de bani, aproape fără excepțiune, sunt convinși de necesitatea creării controlului permanent și totuși au scrupule față de executarea aceluia. Ca exemplu eclatant servesc articolii lui Dr. Vecerdea reproduși într'un număr mai vechiu și într'unul mai recent în „Magyar Pénzügy“. Scriitorul acelor articoli este un amic sincer al controlului permanent, ceea-ce apare indetel și din aceea că s'a angajat a traduce pe românește cartea lui Kormos Alfred, care va tracta controlul permanent. Și totuși trage la îndoială posibilitatea de a se realiza controlul permanent la băncile mai mici.

Dr. Vecerdea însă nu stă singur pe terenul îndoielii și al șovăirii. Mulți funcționari de bancă primesc cu zimbet ideia controlului permanent. Earăși o reformă prematură — își dic — neținând cont de opiniunea publică, care pretinde deja cu insistență reforme pe terenul controlului la bănci și la societățile pe acții. Să vedem ce este cauza că acești domni — adeseori contra convingerii lor — țin de imposibilă crearea controlului permanent la bănci.

Prima cauză este chestiunea *cercului de competență*. Directorii nici închipui nu-și pot cum ar fi po-

sibil ca să se unească cu omnipotența lor controlul, care dacă cere lipsa censurează chiar și dispozițiunile directorului omnipotent. Văd deja știrbirea puterii lor de dispunere, micile frecări ce se nasc din aceasta, și se îngrozesc la cugetul că un specialist pe terenul acesta se amestecă în trebile directorului executiv, care nu numai în internul băncii, ci și în afară de păreții institutului se bucură de vază mare (d. e. ca deputat dietal foarte popular, ca avocat cu bun renume, ca medic căutat, neguțător bogat. etc.) Se răstoarnă lumea, — dic ei — dacă un simplu funcționar cutează a ataca pe puternicii locali în vaza lor individuală, care plătesce mai mult decât ori ce calificatiune de specialist. Nu iau în considerare impregiurarea, că în organismul unui stat bine aranjat ministrii încă stau sub control și nu numai că fie-cărui deputat dietal, — abstrăgînd de pressă, — îi stă în drept a censura budgetul și încheierea conturilor, dar suprema curte de compturi este controlul permanent al finanțelor statului.

Teama directorilor executivi de știrbirea cercului lor de competență o împărtășesc și mulți *dirigenți* și *șefi-contabili*. Să vorbim sincer, căci această chestiune importantă trebuie tractată cu sinceritate. La multe institute mici singurul om de specialitate este contabilul, care, dacă este dextru și cu tact, în urma lipsei de calificatiune specială a directorului său executiv, își poate valida ori-ce nisuință a sa și de fapt el este adevăratul director executiv al institutului. La aceasta se mai adaugă și faptul, că după părerea generală de până acuma a publicului, contabilitatea este chemată a exercia controlul, acea contabilitate, care nu numai că ia parte la administrarea averii, ci adeseori îi dă directiva. Fiesce-care specialist este convins, că contabilității nu i-se pot încredința agendele de control, noțiunea unui control corect exchide ca cine-va să se controleze pe sine. Contabilii ajunși la putere și influință însă nu bucurosi abdic de acest rol și de aici se explică că nu sunt prietini ai creării unui organ de control special, activitatea căruia ar reduce în măsură însemnată cercul lor de competență, ajuns adeseori până la absolutism.

Directorii și contabilii cărora le zace la inimă binele institutelor respective, ei înșiși ar trebui să pretindă ca să se elibereze din aceea poziție critică în care au ajuns prin concentrarea manipulațiunii și a controlului într'o singură mână. Mare liniscire ar produce în inima directorului executiv impregiurarea, că scie că la institutul pe care 'l dirigează se află un om de specialitate, care cu sfaturi bune, cu intervenirea lui la timp oportun adeseori ar scoate și pe directorul executiv din poziția critică în care eventual a putut ajunge.

A ridica pe funcționarul controlor peste directorul executiv, — după părerea mea — nu este posibil, dar nici permis. Controlorul nu este superiorul, ci sfetnicul directorului executiv, este un bărbat de încredere, pe care calificatiunea lui specială și caracterul său îl fac demn de încredere. Să nu ne temem deci că prin introducerea unui sistem de control intern și permanent se vor nasce frecări și anarhie. Aceasta s'ar întempla cel mult acolo, unde spiritul rău s'a incuibat deja, unde se fac manipulațiuni secrete și scopul este descoperirea lor. La astfel de institute funcționarul controlor se vede pus eventual față în față cu spiritul rău; dar chiar acesta este scopul controlului permanent ca malversațiunile să se descopere la timp și să se ia măsurile de lipsă pentru sanarea relelor înainte de ce institutul ar ajunge la peire.

Alt motiv, adus de contrarii sistemului de control permanent la bănci mici sunt *cheltuelile*. Despre aceasta a mai fost vorbă în coloanele acestei reviste și a fost arătat, că salariul unui controlor înzestrat cu cunoștințele de specialitate recerute se rebonifică deja prin coregerea socotelilor greșite. Dar să nu ne răzimăm pe aceasta, ci să dicem că plusul de spese se poate acoperi numai prin o reducere a dividendei. Apoi așa pericol mare este pentru acționari, dacă vor primi o dividendă mai mică cu $\frac{1}{3}\%$ sau cu 1% ? La un institut, care dispune de un capital social de K 100,000— cu fond de rezervă corăspundător, se poate câștiga suma de K 2,000— fără nici o greutate prin o mică reducere a dividendei și suma aceasta este suficientă pentru acoperirea salariului unui funcționar controlor. Dar să examinăm lucrul și din alt punct de vedere. Instituirea controlului permanent va potența fără îndoială bunul renume al institutului, ceea-ce va aduce cu sine cu deosebire urcarea depunerilor, increderea deponenților și mai apoi dezvoltarea tuturor ramilor de operațiune. Din aceasta apoi urmează că acționarii numai temporal sacrifică $\frac{1}{2}\%$ — 1% din dividendă lor, pentru-că dezvoltarea afacerilor le va aduce în scurtă vreme dividendă de mai înainte. Dar chiar dacă n'ar urma aceasta, liniștea, ce o simt acționarii știind că institutul lor este sub control permanent, de sigur valorează mai mult decât neînsemnata pierdere de dividendă; pe când dacă în urma lipsei totale de control vor prinde rădăcini boalele cronice și acestea vor duce institutul la perire, oare se vor consola acționarii, cari vor plânge pe ruinele Cartaginei, de aducerea aminte a anilor când dividendă era cu $\frac{1}{2}\%$ — 1% mai mare?

M. K.

secretar de bancă.

Deosebitele școale socialiste.

În numărul trecut al „Rev. Econ.” am emis părerea, că e de trebuință să ne ocupăm și noi mai înadins cu chestia socialismului, atât de actuală. Spunem însă din capul locului, că nu intenționa de a face propagandă socialistă ne îndeamnă să ne ocupăm de această chestiune, ci tocmai contrarul. Când ciurma sau holera fac pustiiri în țeară e bine, ca fie-care să știe cum să se păzească de ele.

Vom continua deci a trata despre deosebitele școale socialiste.

Sfârșitul secolului al XVIII și secolul al XIX sunt în toată istoria dezvoltării neamului omenesc epocile în cari s'au operat cele mai mari și mai radicale revoluțiuni, atât în condițiunile materiale cât și în cele intelectuale ale omenirii. Nici odată de când e lumea principiile și ideile vechi, de care se povățuiau oamenii, nu au primit lovituri mai groasnice, nici odată reformele nu s'au succeda mai cu grabă, mai în pripă, nici odată lupta rațiunii omenesci cu prejudecățile înrădăcinate, lupta libertății cu despotismul nu a fost mai violentă, iar victoria principiilor salutare mai completă și mai strălucită de cât în epoca aceasta.

Și, ceea-ce nu va păre de loc ciudat, tocmai din cauza acestei imense mișcări intelectuale, din cauza acestei revoluțiuni în idei — care e și semnul caracteristic al timpului modern — s'au vădut ivindu-se și ideile cele mai paradoxale, doctrinele cele mai extravagante și mai fantasmagorice, cari bântue cu furia unei adevărate boale spiritele multor oameni și cu deosebire, spiritele ignorante din clasele muncitoare.

Socialismul modern, cel puțin de vre-o 60 de ani încoace, se afirmă prin teorii de școală și *caută se aducă în domeniul economic cele din urmă aplicațiuni ale principiilor lui*.

Astfel, avem aji și socialismul care se intitulează *științific* și după care, societatea viitoare este în germene chiar în sinul societății actuale și că aceea societate va eși la iveală întocmai precum fluturile iasă din crisalidă. Socialismul, așa dis științific, nu este contrar legilor naturale, decât într-o cât aceste legi însemnează pentru economiști ceva nestrămutat și permanent; după învățăturile sale legea naturală este aceea a evoluțiunii, a schimbării neinterupte. Pe de altă parte, și spre a provoca aceste schimbări, el recunoaște ca un drept revoluțiunea și susține că ea există virtualmente în ordinea naturală a lucrurilor.

În adevăr, dic adeptii săi, precum pentru-ca din crisalidă să iasă un fluture se petrece o întreagă revoluțiune, tot astfel și pentru a înlocui o stare socială veche cu una nouă se cere o mișcare bruscă, violentă.

Se poate încă constata, că multe din școalele socialiste au niște învățături mai numai negative, căci dacă criticele ce ele aduc actualei organizări sunt adesea destul de întemeiate, apoi nu este tot așa în ce privește partea pozitivă a diferitelor soluțiuni practice ce ele preconizează.

Așa, mai toate școalele socialiste contestează imensa eficacitate a interesului personal sau individual — care nu trebuie confundat cu egoismul —, cu toate că acest instinct este cel mai nobil, cel mai util și cel mai puternic imbold pentru munca productivă și prin urmare pentru emanciparea individului și fericirea lui.

Mai toate școalele socialiste urgisesc și urmăresc suprimarea interesului personal, căutând să-l înlocuiască prin *altruism*, iar altele tind a dobândi înlocuirea inițiativei individuale prin aceea a statului, comunelor, etc.

Toate școalele socialiste însă sunt unanime în ideea, că rolul și misiunea Statului în societatea viitoare nu trebuie să fie decât ca al unui administrator și să nu aibă nimic comun cu vre-o preocupățiune politică.

După „Studii de Econ. polit. și finanțe“
de N. Idieru. +

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 30 Iulie 1903.

În cursul săptămânei trecute *piata internă de bani* a dispus de numără abundanță, care din motivul acesta s'a oferit eftin. Apropierea ultimei și pregătirile pentru răscumpărările cupoanelor pro August au adus cu sine, cătră finea săptămânei o încordare a pieței. Discontul privat s'a ridicat la 3% și apoi $3\frac{3}{16}\%$, mulțămită căutării mari a piețelor din B.-Pesta și Praga. Cambii de ale morilor s'au discontat cu $3\frac{1}{4}$ — $3\frac{1}{2}\%$ și cambii de portofoliu dela $3\frac{3}{4}\%$ în sus.

În Londra discontul a fost $2\frac{5}{16}$ — $2\frac{3}{8}\%$, în Berlin 3% și în Paris $2\frac{7}{8}$ — $2\frac{3}{8}\%$; pe când în New-York discontul a fost 6 — 7% , din care cauză escomptorii americani se nisuiesc a acuira capitaluri europene și mai cu seamă germane.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Situațiunea agricolă la 20 Iulie a. c. a fost prezentată de ministrul de agricultură ung. în modul următor: Pe la mijlocul lunii Iulie ploile au încetat pretutindenea și cu ele deodată și furtunile și răcelile, urmând călduri mari, cari au ținut vr'o 5 zile, favorisând coacerea bucatelor. Ploile au început de nou la 21 și 22 Iulie și au fost folositoare plantelor în coacere. După socotelile de până acum recolta cerealelor va fi cu circa 12% mai slabă decât recolta anului trecut și se apropie de o recoltă bună mijlocie; din cauza ploilor secerișul și treeratul s'a întârziat pretutindenea față de anii normali, dar plantelor de săpat și viilor ploile în genere au folosit.

La 20 Iulie situațiunea recoltelor era evaluată astfel:

	Teritoriul cultivat în jug.	Media recoltei per jug. cat. în măși metr.	Recolta an. 1903 în măși metr.	Recolta an. 1902 în măși metr.
Grâu . .	5.794,378	6·81	39.451,500	46.507.113
Starea la 10 Iulie .	"	6·73	39.038,800	—
Săcară și îndoituri .	1.941,000	6·17	11.970,000	13.606,722
Starea la 10 Iulie .	"	6·04	11.723,300	—
Orz . .	1.828,300	6·91	12.645,800	13.575,100
Starea la 10 Iulie .	"	6·78	12.399,200	—
Ovės . .	1.756,800	6·59	11.592,200	12.019,477
Starea la 10 Iulie .	"	6·38	11.212,800	—

Cucuruzului mai slab i-a stricat năduful ce a urmat pe la jumătatea lunii; ploile cari au urmat după-aceea le-a făcut mai pretutindenea bine.

Cartofii în unele regiuni au început a putrezi din cauza prea multelor ploi; în alte regiuni prosperează bine.

Legumile au fost favorisate de ploi.

Păstăioasele promit recoltă satisfăcătoare, în unele regiuni bună.

Diferitele soiuri de *varză* prosperează bine.

Meiul și hrișca se desvoaltă în general bine.

Hemeiul, inul, cânepa și tutunul sunt satisfăcătoare.

Napii de nutreț și de zahar se desvoaltă foarte bine și promit recoltă bună.

Nutrețurile artificiale s'au desvoltat bine în perioada de care ne ocupăm, asemenea și *livezile și pășunile*.

Viile promit recoltă satisfăcătoare. În viile nestropite regulat peronospora s'a răspândit foarte tare.

Poamele și anume merele, perele și nucile, dar mai cu seamă prunele vor da o recoltă bună.

În *România* s'a terminat seceratul grâului. Recolta se presintă în condițiuni excelente. Orzul și ovėsul au fost și ele foarte frumoase.

Porumburile se presintă în condițiunile cele mai favorabile.

În *Rusia* de sudvest, inclusive și în *Basarabia*, recolta de grâu va fi bună.

În *Germania* producțiunea grâului va fi mai mică decât aceea din anul trecut.

În *Francia* și *Belgia* situațiunea agricolă e satisfăcătoare.

În *Anglia* recolta de grâu se apropie de cea din anul trecut.

În *Statele-Unite* recolta de grâu va fi în total de 252.219,450 hectolitri față de 234.512,052 hectolitri în anul trecut. Producțiunea porumbului este socotită la 792.000,000 hectolitri, față de 883.000,000 hectolitri în anul trecut.

În *Argentina* și *Australia* perspectivele recoltelor sunt frumoase.

Intruniri și experimentări pe Domeniul Coroanei României. Șefii diferitelor domenii ale Coroanei se adună în fie-care an spre a discuta diferite chestiuni economice. Anul acesta întrunirea a avut loc în zilele de 7, 8 și 9 Iunie la Domeniul Gherghița, care din punctul de vedere al culturilor este unul din cele mai complexe, dacă nu cel mai complex. În afară de culturile agricole bine-făcute, Domeniul Gherghița se ocupă cu experimentarea hemeiului, a inului, cu cultura albinelor și cu crescerea vitelor în vederea producțiunii laptelui. Domeniul mai are o fabrică de oale, un atelier de frânghii, unul de impletituri de răchită etc.

Prima parte a întrunirii a fost vizitarea peste tot a Domeniului Gherghița, fiind supus unui studiu critic din partea fie-cărui asistent în comparațiune cu Domeniul ce el conduce.

Partea a doua a întrunirii a fost consacrată discuțiunii următoarelor chestiuni: 1. *ogorul sterp și înlocuirea lui*; 2. *măsurile de luat pentru întinderea cultivei nutrețurilor din partea țărâmului*; 3. *despre rasele de vite ce sunt de adoptat pentru diferitele trebuințe*.

Referitor la punctul prim s'a adoptat părerea deja rezolvată de știință, că ogorul sterp poate fi înlocuit cu cultura plantelor păstăioase ca: mazăricea, trifoiul, luțerna, mazărea, bobul etc., alegându-se planta care reușește mai bine în localitate.

Referitor la punctul al doilea s'a adoptat conclusiunea ca să se constringă locuitorii la cultura nutrețurilor leguminoase. Încercările făcute până acum în această privință au isbutit.

Referitor la punctul al treilea s'a adoptat conclusiunea, că pentru serviciile grele trebuie să se recurgă la rasele Pinzgau, Ardennes sau Percheron; iar pentru serviciile ușoare cele mai bune rase sunt cele arabe și anglo-arabe.

Șeful regiei Domeniului Gherghița pe basa experimentărilor făcute a ajuns la conclusiunea, că uruiala de porumb, turtele de in și rapiță predisun vitele la îngrășare; iar uruiala de orz și ovės și pășunile complete cu alte nutrețuri artificiale verzi, sporesc cantitatea laptelui. De asemenea napii în combinație cu fân natural, mazărice sau trifoiu cu luțernă, sporesc secrețiunea laptelui; proporția mai mare de unt în el se găsește când nutrițiunea se face cu fân natural și leguminoase.

Când lipsesc aceste calități de nutreț se pot completa cu turte de in sau rapiță — în cantitate de 1 kgr. de vită. —

COMERCIU.

Camera de comerț și industrie din Brașov ocupându-se în raportul său pe anul 1902 de referințele comerciale față de România, care pentru districtul acestei camere este de importanță deosebită, scrie între altele:

Cine urmărește cu atențiune poziția ce au luat politicianii economici influenți ai României față de statele învecinate, s'a putut convinge, că ei nu sunt nici-decum amici ai stăruințelor noastre de export. Pro-

iectul nostru mai nou de tarif vamal nu are însușirea de a deștepta o astfel de dispozițiune. Sunt totuși în el provădute vămuri minimale pentru produsele, pentru cari statele vecine în urma împregiurărilor de o bogată producțiune vor trebui să caute o cale în străinătate. Vom abstrage dela importul de grâu românesc, care din punctul de vedere a situațiunii noastre interne încă ne este indispensabil, dar cu totul altfel stă chestiunea cu privire la importul de cucuruz. Cucuruzul nu are la noi numai destinațiunea de a servi ca marfă de comerț, industria noastră este mult mai mult avisată la importul aceluia spre scopuri industriale. Importul din alte țări trebuie fără îndoială restrâns, această posibilitate însă nu este dată prin noua taxă vamală minimală de K 2·80. Din punctul nostru de vedere al celor din sudostul Transilvaniei trebuie să privim această ridicare de vamă ca nemotivată și periculoasă pentru încheerea convențiunii comerciale cu România. Noi prevedem, că România se va folosi de această ridicare de vamă, pentru a împedea pe viitor și mai mult exportul nostru industrial, pe când noi am fi putut spera, că România, dacă nu ar fi împedecat importul seu de cucuruz în monarhia noastră, ar fi fost aplecată a face pentru aceea singură, dar pentru sine însemnată concesiune, o serie întreagă de concesiuni pentru articolele noastre de industrie. Este deci explicabil, că cercurile noastre interesate urmăresc cu cea mai mare îngrijire pertractările în chestia convențiunilor comerciale și sunt cuprinse de temerea, că în cazul că constelațiunea politicea vamale ar trebui să sufere o deteriorare, iarăși ca și în anii 1880 o serie întreagă de industriași — și durere aici cad adesea cele mai bune puteri — vor trebui să-și strămute stabilimentele pe teritoriul statului român. În legătură cu cele de mai înainte trebuie să amintim că interesul circumscripțiunii noastre pretinde cu tot înadisul o învoială dreaptă cu statul român cu privire la comerțul de vite. Este fapt cunoscut, că un import direct al vitelor de proveniență românească în Ungaria este acum cu totul exchis, peste Sârbia însă se face. De osebită importanță pentru noi este importul de porci. Interesul fabricelor de sălamă, cari pe teritoriul acestei camere se află în număr mare, dar și interesul consumului în general ar fi înaintate foarte mult dacă prin vama dela Predeal și dela Turnul-roșu s'ar pute importa porci. La ambe punctele s'ar pute ușor întocmi — ca și în alte puncte ale țării — instituțiuni de contumație, prin cari să se împedea boalele epidemice. La toată întemplantarea, ca importul animalelor din chestiune să fie posibil, ar trebui să se reducă în mod însemnat taxele respective ale noului nostru tarif vamal.

s.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Albina“ institut de credit și de economii în Sibiu. Asemenea anilor trecuți așa și în anul acesta primul nostru institut financiar își publică (veți la inserțiuni) bilanțul semestral încheiat cu 30 Iunie a. c. arătând un profit net de K 120,117·32 față de K 137,022·15 la aceeași perioadă a anului trecut. Activele se prezintă cu K 21.443,857·48, față de K 21.542,662·41 în 1902, iar venitul brut cu K 639,342·47 față de K 632,684·52. O apretiere mai amănunțită a acestui bilanț vom da în numărul nostru proxim.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul școlii comerciale sup. gr. or. române din Brașov, pe anul XXXIV al existenței sale. Anul școl. 1902/3; publicat de Arseniu Vlaicu, director.

Cuprinde în partea I un tratat despre: *Interese simple și compuse*, de Mihail Navrea, profesor. În partea II cuprinde: *Date școlare*, anume despre: 1. Personalul didactic; 2. Materialul propus în anul școl. 1902/3; 3. Chestiunea examenelor de privațiști; 4. Examenele de maturitate; 5. Societatea de lectură a elevilor; 6. Instituțiuni și mijloace de învățământ; 7. Stipendiști, interniști și alți beneficiari; 8. Cronica anului școlar 1902/3; 9. Mulțămită publică; 10. Avis școlar; 11. Lucrări scripturistice din l. română; 12. Date statistice; 13. Clasificațiunea elevilor la finea an. școl. 1902/3; 14. Tabloul despre examenul de maturitate făcut în anul școl. 1902/3; 15. Lista premiaților.

Din statistica clasificațiunilor se vede, că în curs. I. au fost 35 elevi, în al II. 28, în al III. 33, în total 96.

Din tabloul despre examenele de maturitate făcute în an. 1902/3 rezultă, că în acest an școlar au fost provăduți cu atestate de maturitate 34 absolvenți față de 15 absolvenți în anul precedent sau cu 19 mai mulți.

„*Voința poporului român*“. Cu începere dela 28 Iunie a. c. apare odată pe săptămână în Budapesta o foaie cu acest titlu, care se împarte gratuit. Din numerii apăruti până acum se vede că scopul acestei foi este se combată învățăturile rătăcite ale socialistilor și răspândirea socialismului între Români. Împărțirea în mod gratuit a foi ne face să presupunem că ea se editează și redactează pe cheltuiala guvernului. Adresa este: Budapesta, Egyetem utca Nr. 4. Redactor „Popa Coresi“. Preoții și învățătorii sunt rugați să trimită redacției adresa tuturor agricultorilor sciutori de carte, a meseriașilor și comercianților, cărora li se imbie gratuit această foaie.

r.

„*Cartea Românului*“, acesta va fi titlul *Călimdarului pe anul 1904* ce institutul tipografic „Victoria“ (proprietar Ioan P. Lazar) din Șimleul-Silvaniei anunță că va da în decursul lunei Septembrie a. c.

Di editor ne spune: „această întreprindere literară va fi un adevărat magazin de învățături pentru tot Românul. Pornind dela vatra noastră (Sălagiu) în anul prim vom da un scurt istoric al dezvoltării noastre naționale, bisericesci, culturale și economice din Sălagiu. Acest istoric va fi ilustrat cu portretele bărbaților nostri conducători și a instituțiunilor de mai mare importanță din acest ținut.

Un grup de bărbați cu renume literar bine cunoscut, va da fel de fel de învățături folositoare pentru tot Românul, fie acela domn ori țeran.

În anul al doilea și cei următori vom continua cu îmbogățirea acestui material pus în ordinea cea mai perfectă astfel, că cei ce vor aduna la un loc călimdarul nostru în timp de câți-va ani vor avea o bibliotecă mult folositoare în toată privința.

Atragem deci atențiunea publicului nostru și îndeosebi a dlor preoți și învățători de pe acuma asupra călimdarului „Cartea Românului“, care pe lângă aceea că va fi ajustat după cerințele cele mai perfecte ale timpului modern, va fi totodată și foarte ieftin“.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 29 Iulie 1903.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.		
		v cor.	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% ⁰ dare	100-55	101-—
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16% ⁰ „	100-40	101-—
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% ⁰ „	175—	170—
5	„ „ 1860 à fl. 500— „ 20% ⁰ „	155-35	156-75
5	„ „ 1860 à fl. 100— „ 20% ⁰ „	185-50	188—
—	„ „ 1864 à fl. 100— „ 20% ⁰ „	251—	251—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	121-10	121-50
4	„ „ Cor.	100-80	101-25
3 ¹ / ₂	„ „ de invest.	92-35	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. „ „ „ „ scut. de dare	120-45	120-95
4	„ „ Cor.	99-45	99-75
—	„ „ „ „ „ „ „ „	90-95	91-25
3 ¹ / ₂	Impr. ung. cu premii à 100 fl. „ „ „	202—	203—
—	„ p. regul. Tisei „ „ „ sc. de dare	158—	158-50
4	Oblig. de regalii croat-slav. „ „ „	—	102-50
4 ¹ / ₂	Impr. p. regul. Porților de fier „ „ „	89—	89-50
3	Oblig. rurale croato-slavone „ „ „	100-25	100-25
4	„ „ ungară „ „ „	99-75	99-90
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularia Dunării, à 100 fl.	283—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-75	99-25
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-45	—
2	„ „ sârbesci à 100 fr.	89—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	121-75	—
—	Impr. bulgar 1889	109-75	110—
	Serisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-45	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	291—	—
4	Banca austro-ungară 40 ¹ / ₂ ani	101-60	101-85
4	„ „ 50 ani	—	101-85
4	Banca comer. ung. Pesta	101—	101—
4 ¹ / ₂	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% ⁰ în fl.	107-50	109—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	99-75	101—
4	„ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-40	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	99-90	100-60
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „	99-50	91-75
4 ¹ / ₂	Banca „ hipotecară „ ungară „	100-80	101-25
4	„ „ „ „ „	101—	99-85
4	„ „ „ „ „ „ cu premii	263—	131—
3 ⁰ / ₁₀	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25
5	Albina, Sibiiu	—	102—
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	102-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	19-90	20-75
	Credit, à fl. 100—	435—	437—
	Clary, à fl. 40— v. c.	—	—
	Buda, à fl. 40—	172—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	180—	180—
	Crucea roșie austriacă, à fl. 10—	55—	56—
	„ „ ungară, à fl. 5—	27-60	29—
	Rudolf, à fl. 10—	72—	—
	Salm. à fl. 40— v. c.	232—	—
	Salzburg, à fl. 20—	82-50	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	270—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	458—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	10-10
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-38	11-39
	„ c. reg.	11-32	11-31
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19-08	19-09
	20 Marce germ. aur	23-54	23-54
	Ruble rusesci de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-47	117-55
	„ franc. 100 Fr.	95-35	95-37
	„ ital. 100 Lire	95-35	95-55
	Ruble, bilete, 100	253-50	—
	Lei românesci, 100	—	95-30

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 29 Iulie 1903.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde . .	7-25— 7-75
„ „ Tisa (nou)	„ „ „ „ . .	7-65— 7-80
„ „ Pesta (nou)	„ „ „ „ . .	7-55— 7-70
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „ . .	7-25— 7-85
„ „ Bacica	„ „ „ „ . .	7-30— 7-85
Secară (nouă)	„ „ „ „ . .	6-10— 6-20
Orz	„ „ „ „ . .	5-50— 5-90
Ovės	„ „ „ „ . .	5-50— 5-75
Porumb	„ „ „ „ . .	6-10— 6-35
Rapiță	„ „ „ „ . .	11-00— 11-40
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „ . .	60-50
Slănină (clisă)	„ „ „ „ . .	55-60— 57—

Bursa de București.

Cursul din 29 Iulie 1903.

Renta amort. 1881 de 5% ⁰	vinde Lei	100 ¹ / ₂
„ „ 1892 5% ⁰	„ „	—
„ „ 274 mil. 4% ⁰	„ „	88 ¹ / ₂
„ „ 1898 4% ⁰	„ „	88 ¹ / ₄
Fonciare rurale 5% ⁰	„ „	100
„ „ 4% ⁰	„ „	89 ¹ / ₄
Seris. fonc. urb. București 5% ⁰	„ „	90 ¹ / ₈
„ „ Iași „ „	„ „	84

„HAȚIEGANA“

institut de credit și economii soc. pe acții în Hațeg.

Provocare.

Proprietarii acțiunilor Nrii 331—332, 403, 416—417, 453, 632—651, 681—682, 850—851, 984, 1167—1168, 1305—1316, 1476—1480, 1859—1862, 1912—1914, 1915—1916 dela institutul de credit și economii „Hațiegana“ în Hațeg, sunt provocați să plătească cel mult în 30 zile ratele restante împreună cu 6% interese de întârziere, compute de dela decăderea fie-cărei rate, conform § 11 din statutele institutului.

Hațeg, la 26 Iulie 1903 st. n.

Nr. 49. (1—3)

Direcțiunea.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

An. I (1900). An. II (1901). An. III (1902). An. IV (1903).

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiiu (Nagyszében).

„ALBINA“, institut de credit și de economii, în Sibiiu.

ACTIVA.	(Coroane)	Bilanțul semestral cu 30 Iunie 1903.		(Coroane)	PASIVA.	
		K	f		K	f
Cassa în numărar		75,245	62	Capital social:		
Bon în contul Giro și la alte bănci		67,894	36	6000 acțiuni à K 200	1.200,000	—
Cambii de bancă		7.770,081	71	Fondul de rezervă al acționarilor	200,000	—
Împrumuturi ipotecare		5.619,461	48	Fondul de garanție al scrisurilor fonciare	400,000	—
Credite personale		1.833,410	40	Fondul special de rezervă	196,967	31
Credite cambiale cu acoperire hipot.		2.009,814	—	Fondul de pensuni al funcționarilor	419,596	63
Credite de cont-curent		564,352	86	Depuneri spre fructificare	11.834,281	86
Avansuri pe efecte publice		92,327	—	Scrisuri fonciare cu 5% în florini în circulațiune	1.750,000	—
Credite fixe		9,993	60	Scrisuri fonciare cu 5% în coroane în circulațiune	3.330,000	—
Împrumuturi pe produse		8,930	—	Scrisuri fonciare eșite la sorti în circulațiune	22,000	—
Casa institutului, realități dela gara Brașov și div. realități de vânzare		685,445	63	Cambii de bancă reescomptate	1.576,897	30
Efecte publice		1.882,756	41	Diverse conturi creditoare	231,226	92
Acții dela diverse bănci		162,585	—	Dividende neridicate	6,804	—
Efectele fondului de garanție al scrisurilor fonciare		422,151	70	Interese anticipate	155,966	14
Efectele fondului de pensuni al funcționarilor institutului		6,000	—	Profit net	120,117	32
Mobilier		10,335	—			
Diverse conturi debitoare		223,072	71			
		<u>21.443,857</u>	<u>48</u>		<u>21.443,857</u>	<u>48</u>

DEBIT.	(Coroane)	Contul Profit și Pierdere.		(Coroane)	CREDIT.	
		K	f		K	f
Interese:				Interese:		
pentru dep. spre fructificare	258,216	80		dela cambii de bancă	221,216	09
pentru scrisuri fonciare	130,622	08		„ împrumuturi ipotec.	165,772	37
pentru împrumuturi luate pe efecte	832	36	389,671	„ credite personale	69,648	50
				„ efecte publice	66,410	28
Spese:				„ credite camb. cu acop. hipot.	74,276	07
Salare	51,893	75		„ credite de cont-curent	9,378	14
Bani de quartir	9,920	—		„ avansuri pe efecte	2,992	92
Imprim., registre, porto, diverse	18,003	44		„ credite fixe și împrum. pe produse	657	—
Marce de prezență	4,260	—	84,077	Chirie		8,329
Contribuțiune:				Provisiuni		20,661
directă	20,095	70				
10% dare la interesele dela depuneri	25,381	02	45,476			
Profit net	120,117	32				
		<u>639,342</u>	<u>47</u>		<u>639,342</u>	<u>47</u>

Sibiiu, 30 Iunie 1903.

Cosma m. p.,
director executiv.

Iosif Lissai m. p.,
contabil-șef.

Șuluțu m. p.,
president.

Dr. E. Beu m. p.,
membru al direcțiunii.

A. Lebu m. p.,
membru al direcțiunii.